

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

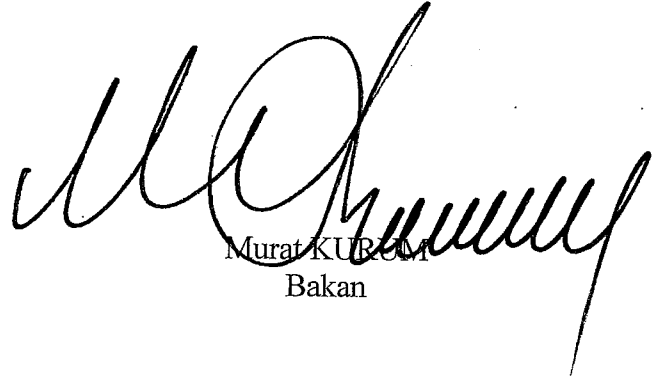
Sayı :30824082-610 - 536 7711
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

26 Aralık 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (107 Adet, 175 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN OYA ERSOY'UN
TBMM 7/73162 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli I sayılı cetvelde yer alan genel bütçeli idarelerden olup, faaliyetlerini merkezi yönetim bütçe kanunlarıyla verilen ödeneklerle gerçekleştirmektedir. Bakanlığın 2021 yılı başlangıç ödenekleri toplamı 3.378.164.000,00 TL olup; yıl içerisinde eklenen ödeneklerle birlikte yıl sonu toplam ödenek tutarı 10.258.469.843,82 TL olmuş ve Genel Bütçenin %0,25'ine tekabül etmektedir.

Sayıştay Başkanlığının 2021 raporunda yer alan bulgular ise şunlardır:

- İlama Bağlı Giderlerin Zamanında Ödenmemesi

İl Müdürlükleri tarafından kesinleşen mahkeme giderlerinin zamanında ödenmemesi sonucu yüksek miktarlarda gecikme faizi ödenmesine sebebiyet verildiği görülmüştür. Yapılan incelemede, İl Müdürlükleri tarafından kesinleşen mahkeme alacaklarının zamanında ödenmediği, bunun sonucunda da mahkeme alacağının faizi, avukatlık vekalet ücretinin faizi, diğer giderlerin faizi gibi gider kalemlerinin de ödenmek durumunda kaldığı anlaşılmıştır.

- Atık Yönetimi Yönetmeliği Hükümleri Kapsamında Değerlendirilen Tesislerin İmar Planına İşlenmemesi

Yapılan incelemede, Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik ve Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik kapsamındaki tesislerden imar planlarına işlenmeyen tesislerin olduğu görülmüştür. Oysa belirtilen tesisler, özellikleri itibarıyla her yere kurulması mümkün olmayan tesisler olduğundan ve yerleşim birimlerine olan uzaklıkları gibi parametreler önem taşıdığından, belirtilen tesislerin imar planlarına mutlaka işlenmesi ve sonraki planlama süreçlerinin de ona göre belirlenmesi gerekmektedir.

- ÇED Proje Bedellerinin Başvuruyu Yapanlar Tarafından Düşük Gösterilmesi ve Başvuru Ücretlerinin Gereğinden Az Ödenmesi

İşletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü 2021 yılı Birim Fiyat Listesinde yer alan başvuru bedellerinin daha az tutarlarda ödendiği görülmüştür.

- İşletmeler Tarafından ÇED Sürecinde Proje Bedellerinin Düşük Gösterilmesi Sonucu İdari Para Cezalarının Az Ödenmesi ve İdare Tarafından Konuya İlişkin Bir Kontrol Mekanizmasının İşletilmemesi

İşletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, 2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde kesilen idari para cezalarının olması gerekenden düşük hesaplandığı tespit edilmiştir.

- ÇED Kapsamı Dışında Tutulan Projelerde Yapılan Kapasite Artışlarının ÇED Süreçlerine Dahil Edilememesi

ÇED kapsamı dışında tutulan projelerde, çevreye verdiği etkiyi değiştirici nitelikteki faaliyet alanının büyümesi ve tesis kapasitesinin genişlemesi gibi proje değişikliklerinin kapasite artışı kapsamında değerlendirilmemesi sonucu ÇED süreçlerine dahil edilemediği görülmüştür.

- Sıfır Atık Yönetim Sistemi İçin Öngörülen Sürelerin Takibinin Yapılmasına İlişkin Kontrol Mekanizmasının Kurulmaması

Bakanlık tarafından sıfır atık yönetim sistemine geçiş için mevzuatta belirlenen sürelerin takibi için kontrol mekanizması kurulmadığı ve sistemi kurma zorunluluğu bulunan yerlere yaptırım uygulanmadığı görülmüştür.

Son yıllarda insan faktörü sonucu yaşanan küresel iklim krizi, su varlıklarının yanlış tarım politikaları ile yok edilmesi, termik santrallerin yarattığı hava kirliliği, koyların ve doğal sit alanlarının imara açılması sonrası yok edilmektedir. Bakanlığın görevi bu ve benzeri doğa talanının engellenmesi olmalıdır. Çevreye zarar veren her türlü anlaşmalar iptal edilerek çevrenin korunmasına dair yatırımlar yapılmalıdır.

Bu bağlamda;

1. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, önceki yıl/yıllar Sayıştay Denetim Raporunda belirlenen kaç bulgu/tespiti yerine getirerek idari düzeltme işlemi yapmıştır?
2. Sayıştay raporunda Türkiye Çevre Ajansı'na 801 milyon 386 bin lira ödenek aktarıldığı yer almaktadır. Ajans bu parayı hangi giderler için kullanmıştır? Ajansın kendi gelirleri ne kadardır nerelere harcanmıştır?
3. Atık Yönetimi Yönetmeliği hükümleri kapsamında imar planına işlenmeyen kaç tesis vardır? Bu tesislere Çevre Kanunu hükümleri kapsamında gerekli işlem ve yaptırımlar uygulanmış mıdır?
4. Sayıştay raporunda Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) proje bedellerinin başvuru tarafından düşük gösterildiği bulgusu yer almaktadır. Kaç projenin bedeli düşük gösterilmiştir? Bu şirketlere dair herhangi bir yaptırım uygulanmış mıdır?
5. ÇED kapsamı dışında tutulan projelerde, çevreye verdiği etkiyi değiştirici nitelikteki faaliyet alanının büyümesi ve tesis kapasitesinin genişlemesi gibi proje değişikliklerinin, kapasite artışı kapsamında değerlendirilmeme nedeni nedir? Bunun sonucu olarak ÇED süreçlerine dahil edilmemesi projenin çevreye vereceği zararın tespitini zorlaştırmayacak mıdır?
6. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, sıfır atık yönetim sistemine geçiş için mevzuatta belirlenen sürelerin takibi için neden kontrol mekanizması kurmamıştır? Sistemi kurma zorunluluğu bulunan yerlere neden yaptırım uygulamamıştır?
7. Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik ve Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik kapsamında imar planlarına işlenmeyen kaç tesis vardır? Kaçı yönetmeliğe aykırı olarak faaliyette bulunmaktadır?
8. İl müdürlükleri tarafından kesinleşen mahkeme giderlerinin zamanında ödenmediği için ödenecek faiz tutarı ne kadardır? Zamanında ödenmemesinin nedeni nedir?

CEVAP

1-Sayıştay tarafından Bakanlığımız Sayıştay Denetim Raporu Ek'inde yer verilen ÖncekiYıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Formunda 26 adet bulguya yer verilmiştir. Bahse konu bulgulardan gereği yerine getirilemeyenler genel olarak muhasebe uygulamalarından kaynaklı olarak tespit edilen bulgulardan oluşmakta olup, gerekli düzeltme kayıtlarının gerçekleştirilmesi amacıyla ilgili Kurumlarla yazışmalar yapılmıştır.

Bakanlığımızca yürütülen faaliyetler kapsamında tespit edilen diğer bulgularda kamu zararı niteliğinde olmamakla birlikte, yürütülen faaliyetlere ilişkin bulgularda belirtilen öneriler kapsamında, süreç iyileştirmesi amacıyla; düzeltici ve önleyici tedbirlerin ivedilikle alınması ve mevzuat değişikliği önerilen hususlarda gerekli çalışmaların yürütülmesi, ilgili personelin Sayıştay bulguları konusunda bilgilendirilerek gereken önlemlerin alınması amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

2-30.12.2020 tarih ve 31350 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile çevre kirliliğini önlemek, yeşil alanların korunmasına, iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamak, döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımı doğrultusunda kaynak verimliliğini artırmak ile ulusal ölçekte depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere Bakanlıkla ilgili tüzel kişiliğe haiz Türkiye Çevre Ajansı kurulmuştur.

Türkiye Çevre Ajansının gelirleri 7261 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde belirlenmiş olup, anılan Kanunun geçici 2 nci maddesinde yer alan “ 1/1/2021 tarihinden 31/12/2025 tarihine kadar 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ek 11 inci maddesi uyarınca tahsil edilen geri kazanım katılım paylarının yüzde yirmi beşi tahsil edildiği ayı izleyen ayın sonuna kadar Türkiye Çevre Ajansı hesabına aktarılır. Aktarılacak tutarlar karşılığında Bakanlık bütçesinde gerekli ödenek öngörülür.” hükmü gereğince Ajans bütçesine aktarılacak üzere Bakanlık bütçesine ödenek öngörülmektedir. Türkiye Çevre Ajansına aktarılan 801 milyon 386 bin lira ödenek Kanunen öngörülmüş olan bir ödenektir. Türkiye Çevre Ajansı 7261 sayılı kurulmuş olan Bakanlıkla ilgili tüzel kişiliğe haiz bir kurum olup, gelir ve harcamaları bakımından 6085 sayılı Sayıştay Kanunu kapsamında denetime tabi tutulmaktadır.

3,7-02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin 7nci maddesi birinci fıkrası (i) bendinde “İl müdürlükleri; Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik ve Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümleri kapsamında değerlendirilen tesislerin imar planına işlenmesini sağlamakla yükümlüdür” hükmü, 26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin 15inci maddesi dördüncü fıkrasında “Çevresel etki değerlendirmesi sürecinin tamamlanmasını müteakip seçilen alan, ilgili planlara işlenir.” hükmü ve 06/10/2010 tarihli ve 27721 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmeliğin 6ncı maddesi birinci fıkrasında da “Yakma tesisi kurmak isteyen özel ve tüzel kişiler; yakma tesisi kurmak üzere seçtikleri yer için meri mevzuat çerçevesinde, Mahalli Çevre Kurulu kararı ve Bakanlığın uygun görüşü ile mahallin en büyük mülki idare amirinden izin almak ve imar planına işletmek zorundadır.” hükmü bulunmaktadır.

Bakanlığımızca, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri İl sınırları içerisinde Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecini tamamlamış olan atık yakma ve düzenli depolama tesislerinin imar planlarına işlenmesine yönelik iş ve işlemlerin tamamlattırılması konusunda talimatlandırılmıştır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından il sınırı içerisinde planlanan/bulunan tesislerin imar planlarına işlenmesine yönelik tesislere resmi olarak bildirim yapıldığına dair bilgiler Bakanlığımıza sunulmakta olup süreç devam etmektedir.

4-ÇED Başvuru ve format bedelleri ile ilgili olarak Bakanlığımız Döner Sermaye Birim Fiyat Listesinde düzenleme yapılmıştır. Düzenleme ile yatırımcıların proje bedellerini düşük göstererek gereğinden daha az başvuru bedeli ve format bedeli ödemesi ihtimalinin önüne geçilmiştir. Ayrıca proje bedellerinin belirlenmesinde "Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ"de belirtilen birim maliyetlerinin esas alınmaktadır.

Bununla birlikte, konuya ilişkin olarak yapılan mevzuat değişikliği kapsamında 29.07.2022 tarihinde ÇED Yönetmeliği yayımlanmış olup, daha önce mevzuatta yer almayan Proje bedeli tanımı eklenmiştir. Bu tanımda Proje Bedel'inin hangi kalemleri içereceği düzenlenmek sureti ile Proje Bedelinin düşük gösterilerek başvuru ücretlerinin ve idari para cezalarının olması gerekenden daha düşük hesaplanmasının önüne geçilmiştir.

5-29.07.2022 tarihinde yeni ÇED Yönetmeliği yayımlanmış olup, daha önce mevzuatta yer almasına rağmen mahkeme kararı ile iptal edilen “kapasite artışlarına” ilişkin düzenleme ÇED Yönetmeliğinde yer almıştır.

ÇED Yönetmeliği gereğince, Kapsam dışı değerlendirilen veya kanunen muafiyeti bulunan projelere ilişkin kapasite artırımı veya alan genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesinin Ek-1'deki listede yer alması halinde ÇED Raporu hazırlanması gerektiği, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesinin Ek-2'deki listede yer alması halinde Proje Tanıtım Dosyası hazırlanması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

6-Sıfır atık yönetim sisteminin kurulmasına ilişkin hükümler, Bakanlığımızca hazırlanan ve 12.07.2019 tarihli ve 30829 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sıfır Atık Yönetmeliği kapsamında belirlenmiştir. Yönetmelik ile sıfır atık yönetim sistemi kurma yükümlülüğü olan mahalli idareler ile bina ve yerleşkelerin faaliyetlerinin kontrolleri Bakanlığımızca geliştirilen Sıfır Atık Bilgi Sistemi üzerinden yapılmaktadır.

8-Bakanlığımız, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne intikal eden ilama bağlı borçlar cari yıl için öngörülen ödenekler kapsamında ödenmekte olup, bütçede yeterli ödeneğin olmaması nedeniyle, ödenemeyen borçlar için gerek cari yıl içinde gerekse takip eden bütçe yıllarında gerekli planlamalar yapılmaktadır.